

Multimediale datatyper i leksikografi:

Hvorfor nu det? Og hvordan?

Dagsorden

1. Indledning
2. Forskningsspørgsmål og metodiske overvejelser
3. Litteraturgennemgang – hvad siger litteraturen om multimediale datatyper?
4. Empiri/data – præsentation af innovative eksempler på multimediale datatyper
5. Teoretiske overvejelser – multimediale datatyper understøtter både hovedfunktioner og subfunktioner
6. Teoretiske overvejelser – udvælgelse af multimediale datatyper: leksikografien som dataarkitektur
7. Konklusioner – og tid til spørgsmål

Indledning – et billede siger mere end 1000 ord

- Et billede siger mere end 1 000 ord.
- En video siger mere end 100 000 ord.
- En 360°, VR- eller AR-video siger mere end 1 000 000 ord.
- Leksikografi er først og fremmest sprogtegn, så billeder og andre semiotiske systemer har levet i skyggen

Indledning - tankevækkende fakta om konsultation af videoer

1. Over 1,9 milliarder indloggede brugere besøger YouTube hver måned, og hver dag ser folk over en milliard timers video og genererer milliarder af visninger
2. Mere end 70 % af al YouTube-visningstid genereres på mobilenheder ([YouTube Statistics 2019](#))
3. Videoer har en conversion rate på 80%
4. Videoer er vigtige i købsprocessen – det synes 90% af kunderne ([HubSpot Research 2019](#))
5. Hele 54% af kunderne foretrækker at se videoer på mobile devices

Forskningsspørgsmål

1. Hvordan anvendes multimediale datatyper i leksikografi?
2. Hvordan kan leksikografi med fordel anvende multimediale datatypers leksikografiske potentiale?
3. Hvordan kan eksisterende datatyper suppleres eller erstattes af multimediale datatyper? Hvordan kan multimediale datatyper også stå alene?
4. Hvilke nye brugssituationer kan multimediale datatyper understøtte?
5. Hvilke hovedfunktioner og subfunktioner kan de dermed opfylde?

Metodiske overvejelser

- Analyseret den eksisterende litteratur på området
- Forskel mellem 'multimodal' og 'multimedial'
- Analyseret udvalgte eksempler på brugen af multimediale datatyper i opslagsværker
- Udarbejdet overvejelser for implementering af multimediale datatyper i leksikografiske værker

Hvordan omtales multimodale datatyper i litteraturen?

Hupka, Werner (1989): Wort und Bild: Die Illustrationen in Wörterbüchern und Enzyklopädien. Tübingen: Max Niemeyer Verlag 1989.

Omtaler eksplicit billeder og illustrationer i ordbøger. Anviser eksempler på hvordan illustrationer kan anvendes i ordbøger. (Hupka 1989:87)
Skriver “ Da Illustrationen in Wörterbüchern dazu dienen, zusammen mit der Definition und dem restlichen Wörterbuchartikel ein dem Benutzer Unbekanntes Lemma zu erläutern, ist ihre Verbindung mit dem lexikographischen Text zu erörtern“ (87)

Bergenholtz, H., & Tarp, S. (red.) (1995). Manual of Specialised Lexicography. The Preparation of Specialised Dictionaries. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

Omtaler eksplicit illustrationer og anviser fem måder, hvorpå illustrationer kan anvendes i fagsproglige ordbøger (159-166)

Hvordan behandles multimodale datatyper i litteraturen?

Bergenholtz, H., Cantell, I., Fjeld, R. Vatvedt, & Helgi Haraldsson, H. Haraldsson. (1997). Nordisk leksikografisk ordbok. Oslo: Universitetsforlaget.

Definerer billede som "kan være et fotografi eller en tegning som i det vesentligste gjengir den referenten som skal illustreres" (85)

Definerer illustration som "visuel fremstilling af en leksikalsk enhet i en ordbog" (142)

Hovmark, Henrik (2010): Gid man kunne have bragt en tegning! Om definitioner og illustrationer i ensproglige ordbøger. In: Nordiska Studier i Lexikografi 10, 2010, s. 192-208 Rapport från Konferens om lexikografi i Norden, Tammerfors 3.-5. juni 2009, pp. 192-208.

Omtaler status quo for og potentielle nye anvendelser af illustrationer i monolingvale ordbøger og diskuterer hvad illustrationer kann bruges til i leksikografien

Nikula, K. (2012) Samspelet mellan tekst och bild i enspråkigt svenska ordböcker

Skelner mellem semantisk-kognitiv betydning og biologisk betydning – den prototypiske stol (perception) – samt forankring og afløsning – og mere fokus på funktion

Hvordan behandles multimodale datatyper i litteraturen?

Biesaga, Monika (2016): Pictorial Illustration in Dictionaries The State of Theoretical Art. In: Margalitadze, Tinatin & Meladze, George (eds.), 2016. Proceedings of the XVII EURALEX International Congress: Lexicography and Linguistic Diversity. Tbilisi: Ivane Javakhishvili Tbilisi State University. 918 pp. <http://euralex2016.tsu.ge/publication2016.pdf>

that enable correct interpretation“.

Omtaler en typologi for illustrationer og gennemgår en række forskellige typer af illustrationer.

Biesaga (2016:106) skriver: “Despite using of narrow (lexicographical) or wider (encyclopedic) perspective, lexicographers should always keep in mind that visual facilities ought to follow certain rules

Men også traditionel tankegang i Biesaga (2017):

For now visual facility seems only an addition to the exact verbal explanation.

In the future it should be a complementary tool, serving in the process of semantic description.

Hvordan behandles multimediale datatyper i litteraturen?

Pamela Faber, Miriam Buendía Castro (2014): EcoLexicon. In: Abel, Andrea/Vettori, Chiara/Ralli, Natascia (eds.): Proceedings of the XVI EURALEX International Congress: The User in Focus. 15-19 July 2014, Bolzano/Bozen. Bolzano/Bozen: EURAC research. Volume II, pp. 601-607.

Omtaler opbygningen af EcoLexicon, som linker til forskellige former for ressourcer – herunder illustrationer. Faber & Castro 2014:603 skriver:

“The associated resources, (images, documents, URLs, audiovisual material, etc.) associated with each concept/term. Regarding images, depending on the type of knowledge activated, three different kind of images are distinguished, namely, iconic, abstract, or dynamic images“

Hvordan behandles multimediale datatyper i litteraturen?

Simonsen, Henrik Køhler 2002: TeleLex - Theoretical Considerations on Corporate LSP Intranet Lexicography: Design and Development of TeleLex - an Intranet-based Lexicographic Knowledge and Communications Management System. Ph.d.-afhandling, 436 sider. Handelshøjskolen i Århus.

Omtaler værktøjet TeleLex og dennes fire moduler. Et af disse moduler er M2, som består af adgang til illustrationer, encyklopædiske oplysninger til hhv. ekspert og lægmand samt enten intratekstuel, intertekstuel eller extratekstuel links. Simonsen 2012:248 definerer illustrationer således: For the purpose of this discussion, the term illustration covers any kind of pictorial element, such as icons, photos, diagrams, drawings and video clips etc.

Multimediale datatyper med højt leksikografisk potentiale

Navn	Multimediale elementer
Vins de Bourgogne https://www.vins-bourgogne.fr/	Film (illustration af "climats" , vinplantens cyclus) Quizzes (smagspræference , lydquiz - hvilken lyd hører til hvad) Vinskole (individualiseret efter kompetenceniveau)
Alt om Hus http://www.altomhus.dk/	Visuel datatilgang (Guide til dit hus) Operativ tilgang til rådgivning og tilbud (Tilbud på nedløbsrør)
The Right Rhymes https://therightrhymes.com/	Geografisk lokation (Bitch)
LearnMatch https://learnmatch.net/en/	Gamification and Social Interaction (Play and learn)

Multimediale datatyper i ordbøger og øvrige opslagsværker

Navn	Multimediale elementer
Lexin lexin.udir.no/bildetema	Visuel datatilgang (Human Body - Mouth) Udtale (Wisdom touth)
Macmillan Dictionary https://www.macmillandictionary.com/	Grafik (Word forms) Udtale (Allergy)
Encyclopaedia Britannica https://www.britannica.com/	Fotos (Allergy) Videoer (Hyperallergenic product , Allergy , Hygiene hypothesis , Skin test , Systemic anaphylactic response)
Medicin.dk https://min.medicin.dk/	Instruktionsvideoer (Brug af inhalator , Hvad er en priktest , Måling af blodtryk) Tabletidentifikation for lægfolk (Foto og identifikation) Tabletidentifikation for læger (Genkend medicin)
Patienthåndbogen https://www.sundhed.dk/borger/patienthaandbogen/	Animationer (Allergervacciner , antihistaminer) Fotos (Hudpriktest) Præsentationer (Høfeber)
EcoLexicon http://ecolexicon.ugr.es	Foto (Earth's energy budget) Illustration (What is a tidal bore?)

Multimediale datatyper understøtter hovedfunktioner

Funktioner	Multimediale datatyper
<p>Kommunikative funktioner:</p> <ul style="list-style-type: none">- hjælp til tekstreception, produktion, oversættelse, retning, post-editering- dataene indgår blot i eksekvering af en igangværende kommunikationsproces	<ul style="list-style-type: none">FilmAnimationerLydklipUdtalePræsentationer...

Multimediale datatyper understøtter hovedfunktioner

Funktioner	Multimediale datatyper
<p>Kognitive funktioner:</p> <ul style="list-style-type: none">- Hjælp til at tjekke eller tilegne sig viden, både sporadisk og systematisk- Hjælp til at lære noget i et læringsforløb- Dataene er selve målet for konsultationen	<ul style="list-style-type: none">FilmAnimationerLydklipUdtalePræsentationerFotosQuizzesInteraktive film <ul style="list-style-type: none">Stregkoder datatilgangVisuel og geografisk datatilgang...

Multimediale datatyper understøtter de kendte funktioner

Funktioner	Datatyper
<p>Operative funktioner:</p> <ul style="list-style-type: none">- hjælp til at handle ved at få vist, hvordan man gør = <u>hvordan</u> skal man bære sig ad i denne situation?- hjælp til at handle ved at få råd og vejledning = <u>hvad</u> skal man gøre i denne situation?	<ul style="list-style-type: none">FilmAnimationerGrafikPræsentationerInstruktionsvideoer Visuel datatilgang

Multimediale datatyper: både supplerer og erstatter

Datatyper	Supplerer (S) — Erstatte (E)
Film	Definitioner, eksempler, begreber, processer (S&E)
Animationer	Definitioner, eksempler, , begreber, processer (S&E)
Lydklip, udtale	Udtaleangivelser og IPA (E&S)
Fotos	Definitioner, eksempler, , begreber, processer (S&E)
Præsentationer	Definitioner, eksempler, , begreber, processer (S&E)

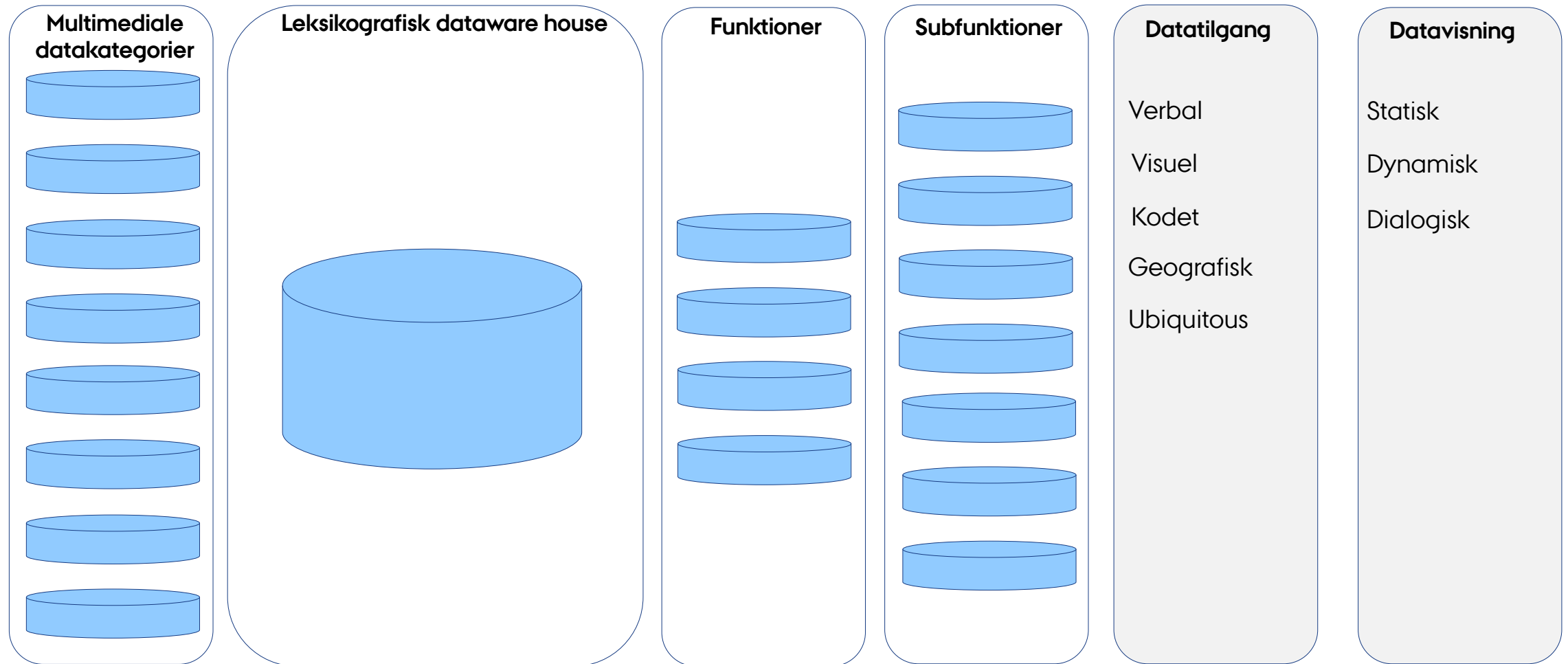
Multimediale datatyper: afløsning - står for sig selv

Multimediale datatyper	
Quizzes Interaktive film Eksperimenter VR og AR-videoer	Lærings- og underholdningsforløb, evalueringer Lærings- og underholdningsrum og -forløb Lærings- og underholdningsrum og -forløb, evalueringer Simulationer og oplevelser

Multimediale datatyper understøtter subfunktioner

Subfunktioner	Skaber værdi gennem oplevelser
Genererer underholdning	Underholdningsværdi og oplevelse
Supporter læringsforløb	Læringsudbytte og læringsoplevelse
Fremmer socialisering	Social oplevelse og socialt udbytte
Fremmer fællesskabsopbygning	Social oplevelse og socialt udbytte
Genererer salg	Salg og service oplevelse
Virker som kanal for marketing	Reklameoplevelse og konsonans
Medvirker til branding	Imageoplevelse og konsonans

Leksikografi som dataarkitektur: udvælgelse af datatyper

Konklusioner

1. Hvordan anvendes multimediale datatyper i leksikografi?

Litteraturreview viser, at potentialet i multimediale datatyper endnu ikke er behandlet dækkende nok i litteraturen.

De multimediale datatypers potentiale er slet ikke blevet realiseret endnu i leksikografien.

2. Hvordan kan leksikografi med fordel udnytte multimediale datatypers leksikografiske potentiale?

Ved at sætte hovedfunktioner og subfunktioner (= brugersituationer) endnu mere i centrum

Leksikografi kan med fordel ansues som dataarkitektur

Arkitekturen opbygges på basis af funktionelle og subfunktionelle valg

Den har til formål at selektere multimediale datatyper med henblik på at realisere de valgte hovedfunktioner og subfunktioner.

Konklusioner

3. Hvordan kan eksisterende datatyper suppleres eller evt. erstattes af multimediale datatyper?

Multimediale datatyper kan både supplere og erstatte de datatyper, der bruges som udgangspunkt.

De multimediale datatyper kan også løsrive sig, hvorved de hverken skal supplere eller erstatte, men skaber ny værdi og åbner nye dimensioner gennem oplevelser = den eksperimentielle funktion

4. Hvilke nye brugssituationer kan multimediale datatyper understøtte?

Multimediale datatyper kan især anvendes til at understøtte Underholdning, Læring, Socialisering og Fællesskabsopbygning, Salg og Marketing, Branding

5. Hvilke funktioner og subfunktioner kan de opfylde?

Multimediale datatyper understøtter både kommunikative, kognitive og operative funktioner samt eksperimentielle funktioner, med en række subfunktioner som f.eks. Underholdning, Læring, Socialisering og Fællesskabsopbygning, Salg og Marketing, Branding

Kontaktinformation

Patrick Leroyer, PhD, MA

Aarhus Universitet, Center for leksikografi

pl@cc.au.dk

Henrik Køhler Simonsen, PhD, MA, MBA

Copenhagen Business School

hks.msc@cbs.dk

Litteratur

Baker, Ariana (2016): Active Learning with Interactive Videos: Creating Student-Guided Learning Materials, *Journal of Library & Information Services in Distance Learning*, 10:3-4, 79-87.

Bergenholtz, Henning & Heidi Agerbo (2017): Types of Lexicographical Information Needs and their Relevance for Information Science. *Journal of Information Science Theory and Practice* 5(3), 15-30.

Bergenholtz, H., & Tarp, S. (red.) (1995). *Manual of Specialised Lexicography. The Preparation of Specialised Dictionaries*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

Bergenholtz, H., Cantell, I., Fjeld, R. Vatvedt, & Helgi Haraldsson, H. Haraldsson. (1997). *Nordisk leksikografisk ordbok*. Oslo: Universitetsforlaget.

Biesaga, Monika (2016): Pictorial Illustration in Dictionaries The State of Theoretical Art. In: Margalitadze, Tinatin & Meladze, George (eds.), 2016. *Proceedings of the XVII EURALEX International Congress: Lexicography and Linguistic Diversity*. Tbilisi: Ivane Javakhishvili Tbilisi State University. 918 pp.
<http://euralex2016.tsu.ge/publication2016.pdf>

Biesaga, Monika (2017): Dictionary Tradition vs. Pictorial Corpora: Which Vocabulary Thematic Fields Should Be Illustrated? *Lexikos* 27, 132-151.

Bundgaard, Kristine (2017): (Post-editing) – A workplace study of translator-computer interaction at Textminded Danmark A/S. PhD dissertation. Aarhus: Aarhus Universitet, Department of Management.

Faber, Pamela & Miriam Buendía Castro 2014: EcoLexicon. In: Abel, Andrea/Vettori, Chiara/Ralli, Natascia (eds.): *Proceedings of the XVI EURALEX International Congress: The User in Focus*. 15-19 July 2014, Bolzano/Bozen. Bolzano/Bozen: EURAC research. Volume II, pp. 601-607.

Litteratur

Hovmark, Henrik (2009): Gid man kunne have bragt en tegning! Om definitioner og illustrationer i ensproglige ordbøger. I: *Nordiska Studier i Lexikografi* 10, 2009, s. 192-208. Rapport från Konferens om lexikografi i Norden, Tammerfors 3.-5. juni 2009.

Hovmark, Henrik (2011): Data og repræsentativitet i ordbogsarbejdet. I: *Nordiska Studier i Lexikografi* 11, 2012, s. 296-308. Rapport från Konferens om lexikografi i Norden, Lund 24.-27. maj 2011.

Hupka, Werner (1989): *Wort und Bild: Die Illustrationen in Wörterbüchern und Enzyklopädien*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag 1989.

Nikula, Kristina (2012): Samspelet mellan text och bild i enspråkigt svenska orböcker. *LexicoNordica* 19, 103-122.

Simonsen, Henrik Køhler 2002: *TeleLex - Theoretical Considerations on Corporate LSP Intranet Lexicography: Design and Development of TeleLex - an Intranet-based Lexicographic Knowledge and Communications Management System*. Ph.d.-afhandling, 436 sider. Handelshøjskolen i Århus.

Smithwick, Erica, Emily Baxter, Kyung Kim, Stephanie Edel-Malizia, Stevie Rocco & Dean Blackstock (2018): Interactive Videos Enhance Learning about Socio-Ecological Systems, *Journal of Geography*, 117:1, 40-49.

Svensén, Bo (2009): *A Handbook of Lexicography. The Theory and Practice of Dictionary-Making*. Cambridge.

Tiernan, Peter (2014): Examining the use of interactive video to enhance just in time training in the workplace, *Industrial and Commercial Training*, Vol. 46 Issue: 3, pp.155-164.

Tarp, Sven (2009): Reflections on lexicographical user research. *Lexikos* 19, 275-296.